NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HUẤN LUYỆN KỸ THUẬT CHIẾN ĐẤU BỘ BINH CHO SINH VIÊN NGÀNH SƯ PHẠM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRƯỜNG ĐẠI HỌC VINH

Lưu Văn Mạnh
Trung tâm Giáo dục QP&AN Trường Đại học Vinh

Tóm tắt: *Huấn luyện kỹ thuật chiến đấu bộ binh là một nội dung quan trọng trong chương trình đào tạo giáo viên Giáo dục quốc phòng và an ninh, góp phần hình thành kiến thức chuyên môn, kỹ năng thực hành và năng lực sư phạm quân sự cho sinh viên. Bài viết phân tích yêu cầu nâng cao chất lượng huấn luyện kỹ thuật chiến đấu bộ binh cho sinh viên ngành Sư phạm Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQP&AN) tại Trường Đại học Vinh, từ đó đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức và thực hiện hoạt động huấn luyện. Các giải pháp tập trung vào việc gắn kết lý thuyết với thực hành và rèn luyện năng lực sư phạm; đổi mới phương pháp huấn luyện theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động của sinh viên; tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin (CNTT) và phương tiện mô phỏng; đồng thời hoàn thiện hệ thống thao trường, cơ sở vật chất và trang thiết bị phục vụ huấn luyện. Việc triển khai đồng bộ các giải pháp được đề xuất có ý nghĩa thiết thực trong nâng cao chất lượng đào tạo, phát triển năng lực chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên, đáp ứng yêu cầu đào tạo giáo viên Giáo dục quốc phòng và an ninh trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay.*

Từ khóa: *Giáo dục quốc phòng và an ninh; kỹ thuật chiến đấu bộ binh; chất lượng huấn luyện; năng lực sư phạm quân sự; sinh viên sư phạm.*

IMPROVING THE QUALITY OF INFANTRY COMBAT TECHNIQUE TRAINING FOR STUDENTS MAJORING IN NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION TEACHER TRAINING AT VINH UNIVERSITY

Abstract: *Infantry combat technique training is an important component of the teacher education curriculum in National Defense and Security Education, contributing to the development of students' professional knowledge, practical skills, and military pedagogical competence. This paper analyzes the requirements for improving the quality of infantry combat technique training for students majoring in National Defense and Security Education teacher training at Vinh University and proposes solutions to enhance the organization and implementation of training activities. The proposed solutions focus on integrating theoretical instruction with practical training and pedagogical competence development; innovating training methods to promote students' active engagement and initiative; strengthening the application of information technology and simulation tools; and improving training grounds, facilities, and equipment. The coordinated implementation of these solutions is expected to contribute to improving training quality and developing students' professional and pedagogical competence, thereby meeting the requirements of National Defense and Security Education teacher preparation in the context of current educational reform.*

Keywords: *National defense and security education; infantry combat techniques; training quality; military pedagogical competence; student teachers.*

Nhận bài: 30/09/2026 Phản biện: 31/10/2026 Duyệt đăng: 03/11/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục và đào tạo hiện nay, nhiều quốc gia trên thế giới đã và đang chú trọng đổi mới nội dung, chương trình và phương pháp dạy học nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, đáp ứng yêu cầu phát triển của xã hội. Ở Việt Nam, việc triển khai Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018 đặt ra yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học, trong đó chú trọng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Để thực hiện mục tiêu này, giáo viên cần vận dụng linh hoạt các phương pháp dạy học, tạo động cơ và hứng thú học tập, khuyến khích khả năng tự học, tư duy độc lập và chủ động tiếp nhận tri thức của người học. Vì vậy, năng lực chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm của đội ngũ giáo viên giữ vai trò quan trọng trong việc nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục.

Cùng với yêu cầu đổi mới giáo dục, nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới đặt ra những yêu cầu ngày càng cao đối với công tác giáo dục quốc phòng và an ninh nói chung và hoạt động đào tạo, giảng dạy môn Giáo dục quốc phòng và an ninh tại các cơ sở giáo dục đại học nói riêng. Việc nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh đòi hỏi phải thường xuyên đổi mới nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học theo hướng đa dạng, hiện đại, gắn với yêu cầu thực tiễn. Quá trình dạy học cần chú trọng

phát huy tính tích cực, khả năng sáng tạo của sinh viên, đồng thời tăng cường rèn luyện tư duy, kỹ năng, kỹ xảo thực hành và năng lực vận dụng kiến thức quốc phòng và an ninh vào các tình huống thực tiễn. Đây là những yêu cầu quan trọng nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng mục tiêu giáo dục quốc phòng và an ninh trong giai đoạn hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

Trong những năm qua, Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQP&AN), Trường Đại học Vinh đã tích cực, chủ động triển khai nhiều chủ trương, biện pháp đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy và nghiên cứu khoa học nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo, đáp ứng mục tiêu và yêu cầu đào tạo. Thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo; Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng và Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Trường Đại học Vinh lần thứ XXXII, việc nâng cao chất lượng huấn luyện kỹ thuật chiến đấu bộ binh cho sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN là một yêu cầu quan trọng trong quá trình đổi mới giáo dục và đào tạo của nhà trường. Thực tiễn những năm qua cho thấy, công tác huấn luyện các nội dung quân sự cho sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN đã có những bước phát triển, chất lượng huấn luyện từng bước được nâng lên. Các học phần quân sự nói chung và kỹ thuật chiến đấu bộ binh nói riêng góp phần trang bị kiến thức, kỹ năng cần thiết, tạo cơ sở để sinh viên thực hiện tốt nhiệm vụ chuyên môn sau khi tốt nghiệp, đặc biệt là nhiệm vụ giảng dạy của đội ngũ giáo viên tương lai.

Để tiếp tục nâng cao chất lượng huấn luyện kỹ thuật chiến đấu bộ binh cho sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN tại Trung tâm GDQP&AN, Trường Đại học Vinh, cần tập trung thực hiện một số giải pháp chủ yếu sau:

Một là, gắn học với hành, thực hành với giảng dạy, xây dựng tác phong người thầy giáo – chiến sĩ.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn dành sự quan tâm đặc biệt đối với công tác huấn luyện và học tập. Tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất về công tác huấn luyện và học tập vào tháng 5/1950, Người đã đề cập đến mối quan hệ giữa học và hành. Theo quan điểm của Người, học phải gắn liền với hành, kiến thức được tiếp thu phải vận dụng vào thực tiễn cuộc sống. Học mà không hành, không áp dụng vào thực tế sẽ không phát huy được giá trị của tri thức; ngược lại, thực hành thiếu cơ sở lý luận cũng khó đạt hiệu quả. Muốn thực hành tốt, người học cần được trang bị đầy đủ kiến thức và kỹ năng cần thiết. Quan điểm này có ý nghĩa quan trọng trong việc định hướng hoạt động giáo dục, gắn quá trình học tập với thực tiễn, phục vụ sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Học đi đôi với hành cũng là nguyên lý giáo dục cơ bản của Đảng và Nhà nước ta, khắc phục lối học nặng về lý thuyết, hình thức, thiếu khả năng vận dụng vào thực tiễn.

Quán triệt nguyên lý học đi đôi với hành của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng và Nhà nước ta luôn chú trọng nâng cao chất lượng dạy và học ở các cấp học, bậc học, hướng tới xây dựng xã hội học tập, trong đó học tập trở thành nhu cầu thường xuyên của mỗi cá nhân. Hoạt động học tập không chỉ giới hạn ở việc tiếp thu kiến thức văn hóa mà còn bao gồm quá trình tích lũy tri thức, rèn luyện kỹ năng, phát triển năng lực sáng tạo và khả năng thích ứng với những thay đổi của xã hội. Việc học tập cần hướng tới mục tiêu vận dụng kiến thức vào thực tiễn, thay vì chỉ chú trọng đạt được bằng cấp. Xây dựng xã hội học tập góp phần nâng cao ý thức tự học, tạo điều kiện để mỗi cá nhân cập nhật tri thức, tiếp cận những tiến bộ của khoa học và công nghệ, phục vụ sự phát triển của bản thân và xã hội. Đối với sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN, việc học tập kỹ thuật chiến đấu bộ binh không chỉ nhằm đạt kết quả cao trong kiểm tra, đánh giá mà còn phải nắm vững động tác, hiểu rõ nguyên lý kỹ thuật, tính năng của vũ khí và hình thành năng lực hướng dẫn, tổ chức giảng dạy sau khi tốt nghiệp.

Trong điều kiện chiến tranh trước đây, đội ngũ giảng viên, giáo viên tại các học viện, nhà trường quân đội đã trực tiếp tham gia nghiên cứu vũ khí, phương thức tiến công và phòng ngự tại chiến trường, đồng thời biên soạn giáo trình, thực hiện các công trình nghiên cứu khoa học trong điều kiện nhiều khó khăn, gian khổ. Hiện nay, mặc dù đất nước hòa bình, hoạt động giảng dạy tại các học viện, nhà trường quân đội vẫn mang tính đặc thù, đòi hỏi giảng viên phải thường xuyên thực hiện nhiệm vụ tại thao trường, bãi tập và các địa hình thực tế. Các nội dung huấn luyện thể lực, võ thuật, chiến thuật, điều lệnh và kỹ thuật sử dụng vũ khí, trang bị phần lớn được tổ chức ngoài thực địa. Bên cạnh nhiệm vụ giảng dạy, giảng viên còn tham gia tổ chức diễn tập và hướng dẫn thực hành cho học viên. Vì vậy, để nâng cao chất lượng giảng dạy, giảng viên cần thường xuyên cập nhật tình hình chính trị, kinh tế – xã hội, nắm vững

kiến thức chuyên môn, có phương pháp sư phạm phù hợp, am hiểu tâm lý người học và tích lũy kinh nghiệm thực tiễn trong hoạt động quân sự.

Hai là, cải tiến phương pháp huấn luyện và phát huy tính tích cực của sinh viên.

Áp dụng phương pháp "giảng mẫu – luyện mẫu": Giảng viên không chỉ thực hiện động tác mẫu mà còn cần kết hợp phân tích phương pháp làm mẫu, giúp sinh viên hiểu rõ yêu cầu kỹ thuật, nhận diện những lỗi thường gặp và phương pháp sửa chữa trong quá trình luyện tập. Tăng cường tổ chức luyện tập theo nhóm và phát huy vai trò tự quản của sinh viên thông qua hình thức luân phiên, đổi tập. Lớp học được chia thành các tổ, đội; sinh viên luân phiên đảm nhiệm vai trò tổ trưởng huấn luyện, tổ chức và hướng dẫn luyện tập cho các thành viên. Qua đó, sinh viên từng bước rèn luyện bản lĩnh, khả năng tổ chức, điều hành và kỹ năng bao quát thao trường, bãi tập. Đồng thời, cần tích hợp hoạt động kiểm tra, đánh giá thường xuyên thông qua các hình thức hội thao, thi đua giữa các tiểu đội trong từng buổi huấn luyện, như thi bắn súng mô phỏng, tháo lắp súng và ném lựu đạn trúng đích, nhằm tạo động lực học tập, nâng cao tinh thần trách nhiệm và phát huy tính tích cực của sinh viên.

Ba là, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và phương tiện mô phỏng hiện đại.

Tăng cường sử dụng các thiết bị bắn tập bằng tia laser như MBT-03, MBT-19 trong quá trình huấn luyện, giúp sinh viên quan sát đường đạn mô phỏng, độ ổn định của tay súng và những sai sót trong thao tác bóp cò thông qua màn hình máy tính. Trên cơ sở đó, sinh viên có thể nhận diện, điều chỉnh những hạn chế về kỹ thuật ngắm bắn trước khi thực hành bắn đạn thật. Đồng thời, cần đẩy mạnh số hóa bài giảng và học liệu thông qua việc xây dựng các video ngắn minh họa động tác kỹ thuật, như bắn súng, ném lựu đạn và tư thế vận động trên chiến trường. Các học liệu này có thể được tích hợp mã QR để sinh viên chủ động nghiên cứu trước khi tham gia huấn luyện tại thao trường và ôn tập sau giờ học.

Bên cạnh đó, cần tăng cường tổ chức các lớp tập huấn, bồi dưỡng kiến thức và kỹ năng công nghệ thông tin (CNTT) cho giảng viên. Đây là giải pháp có ý nghĩa nền tảng, giúp giảng viên nâng cao năng lực ứng dụng CNTT trong hoạt động chuyên môn và giảng dạy. Trong bối cảnh giáo dục hiện đại, giảng viên nói chung và giảng viên GDQP&AN nói riêng không chỉ cần có trình độ chuyên môn vững vàng mà còn phải được trang bị kiến thức, kỹ năng CNTT để khai thác và sử dụng hiệu quả các phần mềm, phương tiện hỗ trợ dạy học. Nelson Mandela từng nhấn mạnh vai trò của giáo dục đối với sự thay đổi và phát triển của xã hội. Vì vậy, nhà trường cần chú trọng tổ chức các hoạt động bồi dưỡng nhằm nâng cao năng lực ứng dụng CNTT cho đội ngũ giảng viên.

Nội dung bồi dưỡng cần tập trung vào các kiến thức và kỹ năng cơ bản, như sử dụng máy tính, thiết bị dạy học và phần mềm văn phòng thông dụng; đồng thời cập nhật những kiến thức mới về phần mềm dạy học, thiết kế học liệu số, công nghệ E-learning, kỹ năng khai thác tài nguyên học tập và Internet. Về hình thức tổ chức, cần kết hợp giữa bồi dưỡng trực tiếp và trực tuyến nhằm tiết kiệm chi phí, tăng tính linh hoạt và tạo điều kiện thuận lợi cho giảng viên tham gia. Có thể lựa chọn các hình thức hội thảo, trao đổi chuyên môn trực tuyến phù hợp với điều kiện thực tế và yêu cầu tiết kiệm chi phí. Ngoài ra, thông qua các cuộc thi, phong trào thi đua, sinh hoạt chuyên môn và hội thảo chuyên đề do nhà trường tổ chức, giảng viên có thêm cơ hội trao đổi kinh nghiệm, cập nhật kiến thức và nâng cao kỹ năng ứng dụng CNTT trong giảng dạy.

Bốn là, nâng cấp, chuẩn hóa hệ thống thao trường và cơ sở vật chất phục vụ huấn luyện.

Xây dựng hệ thống thao trường, bãi tập chính quy, phù hợp với yêu cầu thực tiễn huấn luyện. Việc bố trí các khu vực luyện tập bắn súng, ném lựu đạn, công sự và ngụy trang cần bảo đảm đúng quy định; đồng thời quan tâm xây dựng hệ thống mái che, các công trình phụ trợ nhằm hạn chế tác động bất lợi của điều kiện thời tiết, bảo đảm sức khỏe và nâng cao hiệu quả thời gian luyện tập của sinh viên.

Hệ thống thao trường, bãi tập và trường bắn cần được quy hoạch, xây dựng thống nhất, đúng quy định và yêu cầu huấn luyện. Trang thiết bị, mô hình học cụ, cờ, biển và bảng phục vụ huấn luyện phải được chuẩn bị đầy đủ, chính xác. Đồng thời, cần duy trì nghiêm kỷ luật thao trường, nền nếp chính quy, từ tác phong quân nhân đến trình tự tổ chức giảng dạy và luyện tập.

Nội dung huấn luyện phải gắn với yêu cầu thực tiễn nhiệm vụ và đặc điểm của chiến tranh hiện đại, phù hợp với địa bàn, đối tượng tác chiến và các tình huống giả định. Quá trình huấn luyện cần chú trọng rèn luyện bản lĩnh tâm lý, sức bền và khả năng thích ứng của sinh viên với những điều

kiện thời tiết, địa hình khác nhau. Kết quả thực hiện nhiệm vụ trong các tình huống thực hành là một trong những căn cứ đánh giá chất lượng huấn luyện, bảo đảm sự gắn kết giữa quá trình hình thành kỹ năng và khả năng vận dụng vào thực tiễn.

Cùng với việc nâng cấp cơ sở vật chất, cần tăng cường quản lý và bảo quản vũ khí, trang bị phục vụ huấn luyện. Súng, đạn tập, bia bảng và các phương tiện kỹ thuật phải được kiểm tra, bảo dưỡng thường xuyên, bảo đảm tình trạng kỹ thuật và an toàn trong quá trình sử dụng. Công tác quản lý cần thực hiện chặt chẽ theo phân cấp, đúng quy định về đăng ký, thống kê số lượng, chủng loại, tình trạng kỹ thuật và hồ sơ xuất, nhập kho. Việc kiểm tra, bảo quản phải lấy phòng ngừa làm chính, kịp thời phát hiện và khắc phục những hư hỏng, hạn chế nguy cơ mất an toàn. Đồng thời, cần bảo đảm sự đồng bộ về số lượng, chủng loại và chất lượng trang bị phục vụ các nội dung thực hành, huấn luyện. Giảng viên và sinh viên phải nắm vững tính năng, cấu tạo, quy tắc tháo lắp và các quy định an toàn đối với từng loại vũ khí. Hoạt động cấp phát, thu hồi vũ khí trước và sau mỗi buổi huấn luyện phải được tổ chức thống nhất, kiểm đếm đầy đủ về số lượng và tình trạng kỹ thuật, không để xảy ra thất lạc hoặc mất an toàn.

III. KẾT LUẬN

Nâng cao chất lượng huấn luyện kỹ thuật chiến đấu bộ binh cho sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN là một quá trình đòi hỏi sự kết hợp chặt chẽ giữa bí quyết quân sự và nghệ thuật sư phạm. Thực hiện đồng bộ các giải pháp trên sẽ giúp các trường đại học cho ra đời những thế hệ giáo viên GDQP&AN tương lai vừa "vững về chính trị, giỏi về quân sự, khéo về sư phạm", góp phần thực hiện thắng lợi chiến lược giáo dục quốc phòng toàn dân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chấp hành Trung ương. (2013). Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII (Tập 1). Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

Quân ủy Trung ương. (2022a). Nghị quyết số 1652-NQ/QUTW về lãnh đạo công tác khoa học quân sự đến năm 2030 và những năm tiếp theo.

Quân ủy Trung ương. (2022b). Nghị quyết số 1659-NQ/QUTW về nâng cao chất lượng huấn luyện giai đoạn 2023–2030 và những năm tiếp theo.